

Eyp.

Het gemeentebestuur van Eyp gaf zich bijzonder weinig moeite om de lijsten der paarden, bedoeld bij Koninkl. besluit van 10 Nov. 1892 (Staatsblad n°. 253), gewijzigd bij Koninkl. besluit van 5 Augustus 1895 (Staatsblad n°. 147) behoorlijk in orde te maken. —

Bij schrijven van 5 April 1897, 3de afdeling, n^o. S. An^o. 1, maakte ik deswege aan dat gemeentebestuur eene on- aangename opmerking. —

Den 9^{den} Augustus 1898 bezocht ik de gemeente; ik reed van Oss over Heesch en Wisselrode naar Uden, waar ik zeer goed ontbeet in het hotel van Fernuizen; van daar reed ik over Poekel naar Eyp, en van daar naar het station Veghel. —

Op de grens van Poekel en Eyp vond ik eene eerwacht; een eind verder de harmonie, en aan het gemeentehuis B. en W. — Twee bruidjes moesten een bouquet aanbieden en een aanspraak houden. —

Op mijne audientie verschenen de pastoors van Eyp en Poerdonk; de eerste vertelde mij, dat het z. i. zeer gelukkig was, dat de burgemeester nu eindelijk binnenkort in de gemeente zou komen wonen, want dat er nu op veel niet gelet werd.

Notaris Copplée kwam, als beschermheer der fanfare, nog eene serenade aanbieden; hij vertelde mij, dat hij bijna geen last had van zaduwaarneming; de klerk van den ontvanger te Veghel deed er een weinig aan, maar verder ook niemand. — Het ging de boeren in Eyp goed; ze waren ook trouwe betalers. — Vervolgens kwamen de onderwijzers uit Eyp en Poerdonk. — Daarna de leden van den Raad, met wie ik mij langen tijd onderhoud. Van hen vernam ik, dat er onder den vorigen burgemeester door den ontvanger allerlei malversaties hadden plaats gehad, en dat de gevolgen daarvan zich nu nog deden gevoelen, door dat er nog meerdere quaesties hangende waren.

Den zekere van Stiphout kwam later op audientie, en vertelde, dat hij over een oude schuld moeilijkheden met het gemeentebestuur had; ik bewal zijne belangen aan

Exp.

aan den burgemeester aan. —

De sociaal indruk, dien ik van de leden van den Raad medenam, was geen bijzonder gunstige: zijke, domme, koppige boeven.

Administratie van den ontvanger. Het vergunningsrecht is rechtstreeks collectief geboekt, zonder een voorafgaande specifieke boeking van iedere betaling. —

Schoolgelden en de ontvangsten wegens bewerding en turfsteekers waren geboekt in ongezegelde hulpregisters.

Administratie ter secretarie. Het register van beslisningen van Burg. en Weth. in zake de hinderweest loopt slechts over den allerlaatsten tijd.

Bij de bevolkingsregisters, naar de huisnummers aangelegd, ontbreekt een alphabetische naamlijst.

Gedep. Staten keurden de begroeting van Exp voor 1899 goed, niettegenstaande er een post op voorkomt voor militie-vrijwilligers; die post was door het bureau niet opgemerkt. De burgemeester heeft, hoewel hij moest weten, dat ik geappelleerd had tegen de besli-
sen van Tilburg en Helvoirt, mij niet gewezen op de sermoedelijke vergissing ter provinciale griffie. —

Daarover heb ik hem onderhouden bij Kabinetschrijven van 4 maart 1899, A 2de Afd. 3de bureau (Janobu).

Zij speelde in deze zake verder een meer dan dubbelzin-
nige rol, en brakte zijn woord. Zij had uit zijn armbt ont-
zet moeten worden, en dat zou ook zeker gebeurd zijn
wanneer ik voor hem een opvolger had kunnen vinden,
insover dat bleek onmogelijk. — Alle ten zake met den
burgemeester en met de Regiering opwingselde stukken berusten
onder mij — portefeuille „Klachten over burgemeesters“.

Den 9^{den} 1903 kwam ik weer in Exp. Aan het station te
Veghel vond ik een rijtuig van Dullest; ik ontbreef in het
hotel „van der Heiden“ te Veghel; reed even naar Exp, daarna
naar Boelbeek; en nam ten slotte de steden van Brussel naar den Bosch.

De bevaling gaat in den laatste tijd weer wat vooruit; de

Exp.

menschen trouwen nog al. Gedwongen huwelijken komen weinig
voor; misfortien één per jaar; onwettige geboorten komen ook soms voor;
ofmiddeld ook één per jaar; het jaar 1903 is echter in dit opzicht on-
geheelig: in April werden drie onwettige kinderen geboren. De Parlaar
maakt zich ook ook aan, dat hij er van aan het maken is geschaakt, en
ten verpleging is opgenomen in de schetske kleuis (of in de Vlaandische
kleuis, nl. huise Paolus?).

Bij raadsverkiezingen wordt meestal veel geklemd; zoo werd
bij de voorlaatste verkiezing (nl. in 1899) aan den welhouder van
Boelbeek en aan twee raadsleden het mandaat ontnomen, omdat
ze den burgemeester geklemd hadden bij diens raadsstellen, om beven
van wegen te beplanten, en een pr van die beplantingen slecht
opveiden. Dat was gefeld vermaarsen! inde iverse van de kiezen. —

Van de raadsleden wonen er drie te „Dijle“ nl. de welhouders
Delinse en Bouwer, en het raadslid J. Delinse Advocaaten, Verkehof
waant op de grens van Veghel, bij Sijlaant; Tielmans waant te Bloek;
van den Heber te Boerdonk; en v.d. Velde te Dieperskaant. —

De beide welhouders moeten in 1903 aftreden; zij veerden oppositie
tegen hunne bekiezing; vooral Bouwer loopt gevaar, omdat hij een
stulje grond verchocht heeft aan een schippen, die daarop een huis
opbouwd heeft, en nu — in concurrentie met den stuishecht van
Lpinussen — brood en eieren aan de schippers op de Zuid Willemo
waant gaat verhoopen. — Ziet zijn vooral de kadeleien, die dat nuert bij
aambalen, om — bij ene bestreden verkiezing — gefeld te verdienen. —

De gemeente heeft veel eigendommen, ± 850 kl. A.; die opvonden
lijzen over de gehele gemeente verduid, nl. in „het hijn“, „haarsche
held“, „Fluhske“, „hoovind“, „Vraanmer“. Van tijd tot tijd, al
naar gelang de menschen er behoefte aan hebben, verhoopen de gemeente
verschillende stukken; geveerlijk om de 4 à 5 jaren; zoo was er in 1903
ook weer 200 m verkoop geweest: 37 perceelen, die samen opvecht 27 kl. A.
werden verchocht voor f 5700. —

Exp. doet niet veel om de eigendommen te ontginnen; de boeven zijn te
zeinig; jaarlijks wordt niet meer dan 2 à 3 kl. A. met maas beplant;
de planten worden dan op 0.50 kl. uit elkaar getet; af veel, Exp trant
een haek met dennensaad dicht, en gebruikt daarvoor dan ± 7 kl. A.
per 2 kl. A.

Ziet vertrief is door de Vraan geordend; Boudam roept van ^{oudheden} ~~seinen~~ ⁱⁿ,
ventaris; het maas netje in veld zijn.

Esp.

Zh heb M. en W. sterck aangeraaden om het regelen van de waterleidingen voor rekening der gemeente te nemen.

Op de algemeene begraafplaats te Esp worden de menschen begraven; rechten worden daarvoor niet geleverd, noch door de gemeente, noch door den Pastoor.

Sinds Dr. Kestel overleden is, heeft Esp geen doctor. De menschen worden nu verzorgd door de Heeren v. d. Voort, en Verbeek uit Veghel, en door de Weevmakers uit Veghel. — De Raad besloot, voor den doctor een woning te bouwen, en stelde daarvoor f 2.000 beschikbaar. De Raad wil echter eerst bouwen, als de doctor er is, herrijkt er geen doctor hem kan, omdat hij er niet onder doet kan. — Op die manier kaspelen de kortzichtighe boeren in Esp maar voort.

Een Heermeester (empiricus) voor uit nood geslacht een kwijp als salaris f 10 van de gemeente, en f 0.30 van den sigenaar van ieder gekuurd stuk veen.

De veldwachter kwijpt gecreegd vanden Raad een qualificatie; ik ben daartegen sterck te veldde getrokken, en heb gevergd de qualificatie bij het toekennen te waagen.

Te Esp is een liefdeluis; te Broerdonk niet, dooreen geene de meijer naar de openbare school. — Er wordt in de gemeente neegens herhalingspandemij gegeven; daarvoor boden zich geen liefhebbers aan.

Van schoolverzuim behoeft slechts een enkele maal een proces verbaal te worden opgemaakt.

Daar staan enkele menschen (ongehuurden) in Duitschland werken; vroeger een twaalftal, thans niet meer dan zes; ze komen 3 winters in Esp terug.

Gemeente geeft een subsidie van f 650 aan bureaulijk ambstuum.

Op Veldbank is een winkel van de leden van de N. N. maatschappij van handboven; deze maatschappij de andere winkels dood.

Men behoeft de clubpersoneel van Broers & Nych - Kleinand ten gevolge van zwaren dienst zijne gods dienste, lichten niet kon waarnemen; toen ik vroeg, hoewel van die menschen er wel in Esp wonden, bleek het, dat er een condecoratie in Esp gevergd was! die man was sinds 14 dagen in dienst van de Staats Maatschappij; op hem streefde ook de lichte niet!

Er moet veel gelid zitten onder de boeren van Esp; een

Esp.

boerendebank is er niet, maar de burgemeester plaatste in de laad. de f 100000 jaarlijk voor de boeren f 20.000 op de leenbank te Zleeswijk!

De secretarie zag er zeer goed uit; een raou van den rechter van hammeerde wecht er als volentain.

Den 2 April 1906 kwam ik weer in Esp. Zh ging per trein tot Hden; per rijtuig van Dullers beocht ik successieffte Baekel, Esp en Veghel. Te Veghel nam ik weer den trein naar den Bosch.

Zh verluende audientie aan van Hlerlo, die een militiequadric had; aan J. Kuypers, die een proces lezen zijn bevermen gewonnen had, maar dienengevolge nu op allerlei manieren door zijne heren geplaatst werd; ook zooverre dat plaagen bestond in het slappen van een waterleiding, ten gevolge waarvan hij overlast van water had, raadde ik hem, zich tot H. S. te wenden; — van bouwers van de Veldde, lid van den Raad,ammerder van de oppositie tegen het gemeentebestuur, dien ik het verluende zijner handelewijze onder het oog bracht en op zijn plicht was, om het gemeentebestuur te steunen, in plaats van het den roek dwars te zetten. —

De oppositie in Esp bestaat daarin, dat de boeren geen hoofdelijken aanslag willen betalen; toen voor een pr. jr voor f 3500 aan boomen verbaald werd, wilden de boeren des hoofd. aanslag afschaffen; H. S. dwongen den Raad, die som op het grootbaek te plaatsen, als zijnde geene gewone inhoust, maar kapitaal. Sinds wil de Raad geen geld meer geven om boomen te planten, en wordt er niet meer aangepoort. Zh heb v. d. Veldde er nag eens op geresen, dat hij het kapitaal van de gemeente niet mbekt open, maar dat hij mbest brachten het te herbaren, het te vermeerderen, dat hij voor de gemeente maest handelen op dezelfde wijze, als waarop hij voor zijn eigen gezin deed; hij zongde klach ook voor de lichtebruit zijner lichtebruten.

Bij de verkiezingen voor den Raad wordt er nag steeds hand gewerk; bij de laatste verkiezing werden er weer drie raadsleden uitgekooid, en door zuiverheids mannen — oppositie candidaten — vervangen. De handelen van M. en W. zijn nu geheel gebonden; bij de begraafing werden er geene gelden ter beemete beschikking geoid, ook de kernen tot en af planten.

De bestoend van de dementelafte is gunstig in Esp; er

Erp.

Zijn bijna gemaakt; Vincentius kon in 1904 ± f 1000 besteden; het algemeen ambestuur gaf f 2374. - uit.

Er is thans een gemeente d'leek in Erp; de gemeente kocht voor hem een huisplaats (juist tegenover het gemeentehuis) voor f 7000; daar werd toen voor f 3000 aan verbouwd; het moet thans een zeer geschikte, geriefelijke woning zijn.

De veldwachter krijgt thans geen gratificatie meer; die is thans bij het traktement gelooft.

Veel rivaliteit tusschen den Maerenbond en de B.P. van Baerdouw; vooral een coöperatieve winkelzaak van de Maatschappij is den Maerenbonders een doorn in het oog.

Den 16 Maart 1910 kwam ik weer in Erp. Aan het station toen vond ik een rijtuig; ik bezocht eerst Vrochel en toen Erp; te Vrochel nam ik weer den trein naar den Bosch.

Ik verkennde aandacht aan een pr. boeren, die gaarne een hand den weg wilde hebben van Erp in de richting van Molen; de mod. derweg aldaar was dezen winter verschrikkelijk slecht geverst; een van hen had een doelwit uit Vrochel moeten halen; deze was mede gekomen, maar had later verhoord, dat hij nooit meer dien weg wilde gaan, dat men hem niet meer moest halen, want dat hij niet meer mede wilde. — De belangen van B. en W. waren die menschen aan B. en W. aanbevelen; deze wilden wel wat voor hen doen, als maar eerst de weg naar Baerdouk klaar was; die was nu ongeveer half weg. —

Een van de welhauders van Erp was nu de helft van den Velders, die in 1906 bij gelegenheid van mijn vorig bezoek, het hoofd der oppositie was, en het B. en W. nog al lastig maakte! Hij had ook nu nog al veel praat, waaraan de overigen zich blijftbaar nog al ergerde.

Gleghants, lid van de gezondheidscommissie te Vrochel, werd te Erp, houdt bij niet en bouwt loericht op handhaving der bepalingen van de bouwverordening; het schijnt bij hem in goede handen te zijn.

Bij gemeenteraadsverkiezingen is er nog steeds veel strijd en ruzie.

Op een weder instellen van het notarieel kantoor te Erp kon ik niet veel uitrichten geven.

Erp.

Men klaagt zeer over schade, door de ka. verwaarloosd. Men zou gaarne zien, dat de Commissie van toezicht over de ka. haar taak nog uitgereikt tot de leestbrug te Vrochel; dan zou men in Erp vol. doelde geholpen zijn. In den regel wordt de ka. driemaal ge. vergoed; dat duurt telkens + drie weken; zes arbeiders worden er te keerke gesteld.

Men is in onderhandeling met staatsboschbeheer, over ontginning van aanvankelijk 10 bl. A. in f 140 de bl. A.; men wilde wel, dat de heer van Vrochel began te werken.

Dr. Schaanhoff is glimende dokter; men prijst hem zeer; buiten Erp heeft hij geen praktijk.

De Maerenbond wint gestaag aan kracht; van de twee rivaliserende landbouwclubs is er een geheel in den Maerenbond versmalden; de andere club heeft ook niet veel meer te betekenen, sinds de man, die er de ziel van was, gestorven is; die man was juist degene, die de coöperatieve winkelzaak te Veldouk dreef; die winkel. zaak verloor met zijn overlijden, veel aan betekenis. —

Een Maerenbank is er nog niet.

Voornamelijk sterk aangedrongen op het aanleggen van een uit voerijzen staat, ontbent de exploitatie der gemeentelijke bezittingen; aan den secretaris uitgeleed, hoe zoo'n register inrichting wordt wordes.

In het begin van 1914 werd mij door den secretaris een staat van ontginningen, met kaart en 6 bijlagen ter inzage overzonden. — Op een voordige wijze was de zaak behandeld; ik meer, dat, wanneer de staat bijgehouden wordt, deze ^{van} groot nut zal blijven te zijn. Het was mij een genoegen, om van dezen uitstekenden arbeid van den gemeentesecretaris kennis te nemen.

Den 14 Mei 1915 kwam ik weer in Erp. Ik reed er per auto van uit den Bosch heen. Diezelfde den dag bezocht ik nog Schijndel.

Bij raadverkiezingen is er nog altijd veel strijd; in 1913 werden twee uitstekende radiorleden uitgeworpen. De drank, die boen verschonken werd, is nu nog niet betaald.

Erp.

Men durft nog geen verandering wagen, hoe het dit jaar gaan zal; het nu toe hoorden nu er nog niets van.

De ontginningen worden thans zeer krachtig aange-
pakt; men leent daarvoor f 2.000. De aachwanke-
lijke resultaten zijn uitstekend; de grond moet dan ook
bepoeder goed geschikt zijn. — De burgemeester geeft
zich daarvoor zeer veel moeite.

Er is een fietspad aangelegd van Boerdonk naar
Voks. — Er is grote behoefte aan een directen heer-
den weg naar Uden; daar liggen de beste boerderijen en
zijn de wegen het slechtst. —

Drie zuivelfabrieken (1 handkraacht 2 stoom); progin-
gen om te komen tot de oprichting van een groote fabriek
zijn, jammer genoeg, niet gelukkig. — H. en W. berekenen,
dat een groote zuivelfabriek jaarlijks aan de gesamen-
lijke boeren minstens f. 25.000 meer winst moet geven.
Hes hangt af van het raadslid van Verbo; dese blijft
er tegen, omdat hij president van een van de kleine fa-
brieken is, en als zoodanig f 100.- verdient.

H. en W. overaden, om te tracteren anderszinds
met H. en W. van Veghel tot overeenstemming te komen
ambtent het in orde brengen van de rivier de Aa. —

Den 15 Juli 1919 bezocht ik per auto van uit den Bosch
de gemeenten Boekel, Erp en Dintther.

Het gaat goed in Erp onder burgemeester van Dill;
de vrede en de vreedzaamheid is er onder zijn bestuur vrij
wel terug gekeerd.

Wals hierth weinig waringen; vooral te weinig
boerderijen. Men w. willen gemeente gronden veelvoor-
pen af of langere termijn verpachten; de inwoners
hebben daar een grote behoefte. Geschied, dat Geschied.
stat in den regel tegen dergelijke besluiten goedkeuren.

De oude weethouder Doube is 34 jr raadslid; hij is
van den raad afgetreden en eerste plaatsvervanger;
het gaat den ouderen man zeer ter harte.

Gravitorium voor electrisch licht krijgt stroom van
de batenfabriek; 100 aansluitingen; f. 1. de H. W. W. —

Erp.

de financiële resultaten zijn nog niet goed te over-
zien; zullen zeker niet schitterend zijn.

Raadhuis is te klein; er moeten een pr kamers aange-
legd; het terrein is achter het Raadhuis beschikbaar;
den burgemeester, die gaarne bouwen wil, sterk ge-
steund; het zal ± f 2000.- kosten.

Men stelt zich veel voor van den weg Uden - Erp -
Zuid-Willensvaart met zijtak naar Boerdonk, en
hoopt op een ruime subsidie van de Provincie.

De algemeene begraafplaats is eindelijk aan de
H. V. kerke overgedragen.

Gemeente blijft veel ontginnen: zoodat waer-
gronden tot bouw en weiland; als heroge gronden
met behulp van Staats boschbeheer tot bosch. De
burgemeester maakt zich daarmee veel verdienen
stelt.

Wals hier wordt veel waterbezuur onderhouden
zoodat langs de Aa als langs de Geopraaf; door
dat de Geopraaf onder Verlicum ten onrecht zou
verlegd zijn — vroeger stroomde zij langs den
Wambbergen loosde daarna op de Aa; thans
loost zij voor den Wambbergen op de Aa — zou het
waterafvoerend vermogen van die rivier veel
slechter zijn geworden.

Twee veldwachters; de oude heeft 34 jr dienst; is oud
en versleten; zou slechts f 400.- pensioen hebben, waarvan
de man niet kan bestaan. Burgemeester ziet er
tegen op hem te vervangen. —

Gemeente heeft in haare ontginningen 10 man
vast in het werk; behaalt 3 arbeiders f 0.30 per uur;
3 winters minstens f 14. —

Men heeft bezwaar om de tramlijn Erp - Gemert
om te leggen Erp - Boekel - Nlandel - Gemert; de ge-
meentelijke ontginningen het Nlandelke liggen aan
de lijn Erp - Gemert.

Er zijn nog twee stoomzuivelfabrieken; sterke
gepleit dat de te Keldonk (voornitler Weethouder
Kroepachers) zich zal vereenigen met de groote fabriek
te Erp. —

Erp.

Den 22 Mei 1922 bezocht ik van uit Helmond de gemeenten Boek en Donk en Erp.

In Boerdonk is een pastoor, die vroeger missionaris geweest is. Een heilig man, die in de misfie tot de conclusie kwam dat de Fransche en Duitsche misfieursters te wereldsche opvattingen hadden. Daarom is hij bezig een Hollandsche Misfieurster te stichten, ^{waarin de zusters} die strenger van leven en opvattingen zijn, dan hare Fransche en Duitsche misfieursters. — Ook met een orde voor Misfieursters is hij daaddeel geweest, maar dat heeft hij moeten opgeven, omdat hij geen docenten kon vinden voor de toekomstige posten. Van uit Bleswijk is men een tijd lang kornen losgeven.

Gemeente boeude voor de volkshuisvesting 4 woningen; f 3.25 per week. Die huur is te hoog; de menschen, voor wie dat soort woningen bestemd is, verwonen hoogstens f 1.50. Ze willen in een besere slapen, en verwenschen daerom de slaapkamers op de 1de verdieping. Bij iedere woning is ± 10 are grond. De woningen zijn overhuurdbaar.

Men heeft geen last meer van woonwagens, sinds men daarvoor een vaste standplaats daarmee; die standplaats bevat niet, en nu blijven de woonwagens weg.

Wat het elektrisch provisorium heeft men veel gelot verloren; thans bekekt men staem van de Smeln; het tarief is te hoog: 75 cent voor licht en 35 cent voor kracht.

Gemeente stak tot nu toe f 33.500 in de exploitatie van gronden, nl aanleg van wei in hoiland; in 1921 maakte men daarvan zuiver ± 20%.

Gemeenteveldwachter J. Eren was te voren in gelijke functie in Lierop; werd byzonder gerecommandeerd en blijkt geheel ongeschikt: hij heeft geen dienstijver en geen talet.

Boekel schoaf vijf arme huishoudens af naar Erp; de menschen zijn straatarm; het zijn goede arbeiders en doen der politie geen overlast aan. Erp doet thans

Erp.

geen moeite meer, de menschen weer krijgt te raken, maar het is jammer, dat ze gekomen zijn, want in Erp hebben ze den halven tijd geen werk, terugt ze in Boekel voortdurend werk hadden.